

Dükkandan koku sürmek

“Koku satan bir dükkândan koku alırken; diğer kokuları koklarsak veya bu sırada onlar elimize sürülürse, biz de her hangi bir şey almadan çıkarsak, elimize sürülenler kul hakkı sayılır mı?”

Esnaf müşteri ilişkileri içinde bu tür davranış örnekleri her zaman yaşanabilmektedir. Müşteri tezgâhına yaklaştığı zaman esnaf sattığı envanterden müşteriye ikrâm etmektedir. İkrâm ederken de bir çoğunun, “Almak mevzubahis değil; lütfen tadın!” dediğini işitmek mümkündür.

Hâdiseyi şöyle yorumlayabiliriz: Esnaf müşterisini misâfiri gibi telâkkî etmiş, misâfirperverlik yapmış ve ikrâm etmiştir. Fakat bir yandan da, sattığı malın tanıtımını yapmıştır. Bunda bir beis yoktur. Fakat bu ikrâm müşteriye, almak istemese bile, minnet altında bırakmakta veya en azından yediği lokmayı helâl ettirmeyi düşündürmekte ve almaya zorlamaktadır.

Burada tercih müşterinindir: Dilerse ikrâm için nâzikâne “teşekkür” eder, eğer tattığı şeyin helâlligi veya göz ve gönül hakkı konularında içinde bir takım sorular hasıl olmuşsa, ayrılırken, “Hakkını helâl et” diyebilir; dilerse adamın malından satın alır. Yani adamın ikrâmını kabul etmek ile malını satın almak, farklı şeylerdir. İkrâmı kabul eden, malını almak zorunda değildir. Fakat madem ki esnaf nezih bir üslupla ikrâmda bulunmuş; kendisi de aynı nezâhetle cevap verir ve teşekkür eder. Dilerse de malından bir miktar alır.